

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ЧУДОМИР" - ГРАД КАЗАНЛЪК

УТВЪРЖДАВАМ:

Директор: ДОНКА СЕВДАНСКА

Заповед № 656...../09.09.2025г.

ПРОГРАМА
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ В
ОУ"ЧУДОМИР" - ГРАД КАЗАНЛЪК

за учебната 2025/ 2026 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Преждевременното напускане на училище е сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква изготвяне на цялостна стратегия, чрез която да бъде въведена система от дейностите по превенция на отпадането за справяне с предизвикателствата, свързани с предпоставки за отпадане на ученици (социални и икономически фактори, процеси на миграция, честа смяна на местоживеенето и др.).

Училищната програма за превенция на ранното напускане е основен инструмент за планиране на дейностите по задържане на децата в училище.

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал.1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

Програмата се основава на определените водещи принципи за законосъобразност, кохерентност, партньорство, прозрачност и популяризиране на мерките и резултатите, приемственост, устойчивост на резултатите, своевременност, отчетност, мониторинг и контрол, иновативност.

При изготвянето на програмата се отчитат:

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни.
2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност.
3. Координираните мерки на всички нива.
4. Проследяване на напредъка на ниво училище.

Програмата акцентира върху:

1. Мерки, свързани с превенцията на риска от отпадане от училище.
2. Обмен на добри и работещи практики между заинтересованите страни в едно със засилена информационна дейност за популяризиране ползите от образование.
3. Усъвършенстване на системата за събиране на постоянна и надеждна информация за движението на децата и учениците.

Отчитането на изпълнението на Програмата ще се извърши пред ПС в края на учебната година.

II. Причини за отпадане от училище:

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

1. Социално-икономически причини;
2. Образователни причини;
3. Етнокултурни причини;
4. Психологически причини;

5. Институционални причини;
6. Причини, свързани със здравния статус.

Социално-икономически причини:

- Ниските доходи – невъзможност за покриване на разходите за образование;
- Използване на детето/ученика като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа.);
- Безработица и заминаване на семейството в чужбина.

Образователни причини:

- наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.;
- ниска мотивация и нежелание за учене - слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище, сложност на учебното съдържание, които ученикът не може да преодолее;
- затрудненията при усвояване на учебния материал.

Етнокултурни причини:

- по-ранното стъпване в брак;
- по-ниска ценност на образованието.

Психологически причини:

- Чувство за неуспех;
- Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си;
- Самовъзприемане: „нямах късмет“, усещане за ограничен контрол върху събитията.

Институционални причини:

- Недостатъчно координираният подход между различните служби и специалистна национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище;
- Недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата и учениците в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно.

Причини, свързани със здравния статус:

- В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища.
- Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна подготовка на училищата за приобщаване на тези деца и ученици. Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

III. ПРИНЦИПИ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО НА УЧЕНИЦИ

Училищната програма за превенция на отпадането на ученици се базира на основни принципи на включващото образование:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование;
- Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава;
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;
- Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес.
- Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми.
- Училището е място за адаптация, социализация и изграждане на личността.

1. Всеки ученик може да бъде отличник!

- 1.1. Да открием тази област, в която даденият ученик е добър.
- 1.2. Да му помогнем да се превърне в отличник в тази област, като доразвие своите знания и умения по приемлив за обществото начин.
- 1.3. Чрез това, в което е добър, да развие допълнителни знания и умения и в останалите области, които са заложени в учебните програми, т.е. да направи прехода от това, в което ученикът е отличник, към останалото, в което обществото иска да бъде отличник.

2. Училището може да бъде привлекателно за всяко дете!

- 2.1. Да подпомагаме качествено въвеждане на разнообразни клубове с цел разнообразяване на учебния процес и приближаването му до потребностите на ученика.
- 2.2. Да направим училището привлекателно място и за учениците, които не проявяват особен интерес към учебното съдържание.
- 2.3. Да създадем толерантна среда, която ученикът да почувства като своя и в която може да открие своето място

IV. ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА РИСКОВИТЕ ФАКТОРИ ЗА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСКАНЕ НА УЧЕНИЦИ ОТ УЧИЛИЩЕ

- Недостатъчно грижи и заинтересованост от страна на родителите, негативно отношение към образованието на родителите и/или детето;
- Липса на ефективни санкции за родителите;
- Нисък жизнен стандарт на част от населението в резултат на продължителна безработица;
- Проблеми в семействата, водещи до отпадане на деца от училище;
- Липса на подкрепяща среда, която да замени липсата на грижа от страна на родителите;
- Негативно влияние на средата - на улицата/приятелския кръг;

V. АНАЛИЗ НА ВЛИЯНИЕТО НА ПРИЧИНИ, ВОДЕЩИ ДО ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ

Много често икономическата обстановка предразполага към миграционни процеси. Родителите на учениците заминават да работят в чужбина - сезонно или постоянно- и грижата за тях се прехвърля на роднини и близки. За част от семейства образованието не е приоритет. Случва се да се изселват цели семейства, за учениците(децата) няма точна информация дали постъпват в училище там, или не. Доста ученици срещат трудностите при усвояване на учебния материал, което води до демотивация. Не са редки случаите на затруднена адаптация на децата от етнически малцинства в учебния процес.

VI. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Основните цели на стратегията са:

- Създаване на подкрепяща среда за учениците в училище;
- Изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност;
- Създаване на положителни нагласи към учебния процес;
- Получаване на пълноценни знания, умения и компетентности, чрез иновативно, гъвкаво и личностно-ориентирано обучение;
- Изграждане на свободни и морални личности, способни да живеят и работят заедно, да общуват помежду си, да поемат отговорности в демократично гражданско общество;
- Развиване на творческите заложби и способности на учениците;
- Изграждане на умения и навици за здравословен начин на живот у учениците;
- Увеличаване разнообразието и ефективността на прилаганите от училището мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно напускане на образователната система чрез подкрепа и публично оповестяване на добри практики и политики;
- Усъвършенстване работата на педагогическия екип по разработване и изпълнение на програми, в резултат на което да намалее броят на децата и учениците в риск от отпадане.

VII. МЕРКИ (ДЕЙНОСТИ) ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

1. Съвместна работа на институциите, насочена към ученици в задължителна училищна възраст, които не са обхванати в образователната система, съгласно Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

2. Своевременно идентифициране на признаците за изоставане в усвояването на учебното съдържание и застрашеност от отпадане („ранен учебен неуспех”).

3. Добра комуникация и взаимодействие между педагогически специалисти и родители с цел разпределяне на отговорностите и ангажиментите по отношение посещаемостта на учениците в училище.

4. Осъществяване на дейности за подкрепа на учениците при прехода от детска градина към училищно образование.

5. Повишаване интереса на учениците и мотивирането им за участие в проектноориентирано обучение и извънкласни дейности.

6. Осигуряване на публични изяви на учениците с изяви дарби.

7. Планиране и осъществяване на контрол за редовно вписване на отсъствията на учениците в ЗУД.

8. Провеждане на допълнителна индивидуална работа по съответните предмети, предоставяща възможности за индивидуален темп при усвояване на учебния материал от учениците.

9. Създаване на ефективна и пълноценна подкрепяща среда за учениците със специални образователни потребности и осигуряване на условия за приобщаващо образование за всеки ученик.

10. Повишаване обхвата на учениците от начален етап на основно образование в целодневна организация на учебния ден и осигуряване на условия за ефективното ѝ провеждане.

11. Картотекиране на ученици в риск, съобразено със специфичните условия в училището и консултиране на застрашените от отпадане ученици с педагогическия съветник. Координиране на действията на класните ръководители с тези на педагогическия съветник и училищното ръководство – обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с учениците с цел повишаване на ефективността на педагогическите подходи.

12. Училищни мерки за превенция /недопускане на тормоз в училище – обсъждане в часа на класа на теми свързани: - с превенция на насилието; - с неправомерните действия, характерни за малолетните и непълнолетните ученици; - с опасностите от сърфиране в интернет, както и други рискови прояви, които могат да застрашат децата и да доведат до отпадането им от училище; - с гражданско и здравно образование.

13. По-голяма атрактивност на преподавания материал чрез използване на интерактивни методи, електронни уроци, онагледяване, практическа насоченост с цел формиране и развитие на съответните ключови компетентности у учениците.

14. Утвърждаване на позитивна дисциплина – използване на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.

15. Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище.

16. Организиране и провеждане на съвместни дейности с родителите в полза на училището с цел сплотяване на общността и показване на положителен модел на поведение на учениците.

17. Организиране и провеждане на съвместни дейности с Обществения съвет с насоченост към ефективна подготовка на детето за постъпване в училище и превенция на ранното напускане на училище, сътрудничество с различни организации – Дирекция Социално подпомагане, отдел „Закрила на детето“, ДПС и други.

18. Сформиране на училищни екипи за подкрепа на личностното развитие на ученици в риск съгласно разпоредбите на ЗПУО и Наредбата за приобщаващото образование.

19. Работа с родителите, които не осигуряват присъствието на децата си в училище – информирането и консултирането им по изпълнение на техните задължения, отговорности и превенция.

20. Контрол по спазване на задълженията на класните ръководители за регистриране и отчитане на отсъствията на учениците.

Дейност	Отговорник, срок	Индикатори
Изработване и ежегодно актуализиране на регистър на застрашените от отпадане деца	Класни ръководители	Отсъствия и слаби оценки
Включване на активи по класове за създаване на подкрепяща среда	Класни ръководители	Дежурство, взаимопомощ
Включване в плана на класния ръководител на дейности за превенция на отпадане и работа с деца и ученици в риск	Класни ръководители	Взаимодействие с родителите, консултации, подкрепа на ученика
Проучване чрез анкети и други методи на желанията за участие на учениците в извънкласни дейности	Класен ръководител	Анкетни
Сформиране на групи по извънкласни дейности в зависимост от желанията	Директор	Клубове
Прилагане на нови подходи в работата с родителите - алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите - партньори на училището; работа на училищното настоятелство с родители на застрашени от отпадане деца и ученици	Класни ръководители и директор	Общи дейности с родителите
Повишаване на социалните умения на учениците за подкрепа на съученици в риск.	Класни ръководители и Учител ЦДО	Общи дейности в заниманията по интереси и в часовете за организиран отдих.

Установяване на ефективен диалог училище - външни институции, имащи отношение по проблема	Община Казанлък	Срещи, мероприятия, съвместни
Организиране на благотворителни акции за подпомагане на застрашени и социално слаби деца и ученици	Класни ръководители	Срещи
Мотивиране на педагогическия персонал за допълнителна работа по превенция на отпадането	Директор	Застрашени от отпадане

VIII. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ

- Приложен единен комплекс от политики, планове и мерки на училищно ниво, съответстващи на националните и основаващи се на системно наблюдение, анализ, оценка, редовна отчетност и прозрачност, от които да произтичат коригиращи действия, развиване на ресурси и насочване на въздействието съобразно установените потребности;

- Подобрени резултати от обучението, измерени от НВО и регионални оценявания, и осигурена подходяща образователна подкрепа за развитието на всеки ученик, включително на ученици от уязвими етнически общности и на ученици със специални образователни потребности.

- Намаляване броя на отпадащите ученици.
- Намаляване броя на безпричинните отсъствия.
- Повишена чувствителност и компетентност на учителите за противодействие на междуличностни конфликти в ученическите колективи.
- Повишаване на интереса и активността на учениците към и в учебния процес.

Постигането на определените цели и очакваните резултати ще бъде наблюдавано и измерено чрез количествените индикатори към всяка конкретна мярка.